

Миладин Шеварлић

Човек кога је Србија волела

*Опроштај од Миодрага Ђукића,
на Новом гробљу у Београду, 3. јула 2010.*

Тешко ми је да поверујем како је дошло време да се заувек опростимо од Миодрага Ђукића, човека кога је цела Србија – уз извесне изузетке, које овом приликом нећемо помињати – кога је цела Србија волела и поштовала; Србија у Београду, Србија у Нишу, Прокупљу, Врању, Новоме Саду, Србија у манастирима, музејима и позоришима... За ту Србију, као и за своје пријатеље, он је, без обзира на све значајне положаје на којима се налазио, био и остао, једноставно, “Ђука”.

Ђука, било је колико драго, толико и уважавано име, било је и остаће знак распознавања за ову изузетну, свестрану личност ренесансних димензија, коју је било задовољство и част познавати, дружити се и сарађивати с њом.

Ђуку сам упознао још на студијма драматургије, пре неких четрдесет пет година. Наш однос је био изузетно близак, али никада није био патетичан. Сада, кад – после свега – стојим над његовим одром, могу и морам рећи да је имати Ђуку за пријатеља била изузетна и изузетно ретка прилика, и ја захваљујем судбини на томе дару.

Покушавам да не будем сентименталан, ма колико човек то у овим годинама неминовно постаје – стога настојим да овај опроштај буде достојан његовог ваљаног осећаја за меру, његовог доброг укуса и уравнотеженог, достојанственог односа према свету и животу. Такође, не бих желео да се ова опроштајна беседа претвори у официјелни некролог. То остављам другима. Ипак, и овом приликом, ред је да се каже по нешто о томе шта је овај изузетни човек учинио за културу свога народа, а што ће – уверен сам – у некој сувислијој будућности бити вредновано на достојнији начин.

Не желим, разуме се, овде да разлажем целокупну његову радну биографију. Издвојићу неколико чињеница које, комплементарно склопљене, могу да представљају скицу за стваралачки лик нашег друга, пријатеља, саборца... Био је министар културе годину дана, и за то време је учинио – како за српску културну баштину, тако и за актуелне институције – више него многи за дуге године, а учинио је и оно што многи нису учинили никада. У његово време, многи споменици културе су оживели, спасени од заборава

и тихог пропадања, а многе институције добиле су нове стручне и агилне руководиоце који су их извукли из хроничне летаргије и вратили им активну улогу на културној мапи Србије.

Као дугогодишњи директор Позоришног музеја Србије, створио је личном енергијом од те уважене, али дремљиве институције живо културно жариште које је превазилазило појам установе тог типа. У његово време, тај музеј је зрачио изузетном стваралачком енергијом, било да је реч о енормној издавачкој делатности, трибинама, изложбама, гостовањима са поставкама и промоцијама по целој Србији. Такође, Музеј, тојест Ђукин кабинет, постао је престижни центар свакодневног окупљања најеминентнијих људи из културних и других друштвених кругова.

За кратко време, када је у изузетно тешком тренутку, дошао на чело издавачког предузећа “Просвета”, које је било у финансијском и статусном колапсу, успео је, на волшебан начин, да објави низ капиталних издања, попут сабраних дела Слободана Јовановића, сабраних дела Бранислава Нушића и многа друга...

Као један од оснивача и дугогодишњи председник Удружења драмских писаца Србије, успео је да га, уз сарадњу својих колега, али пре свега личном енергијом, инвенцијом, ауторитетом, истрајношћу и креативношћу, ишчупа из жабоквечине текуће српске културне климе, и да му омогући да живи и траје мимо клановских и мафијашких културних координата.

Споменик Браниславу Нушићу, на Тргу републике у Београду, дело је његове истрајности.

Главне делатности Удружења, осим традиционалне награде “Бранислав

Нушић”, плод су иницијативе и умећа Миодрага Ђукића: едиција “Савремена српска драма”, са 42 досад објављене књиге, са по шест драма наших еминентних или младих драматичара – која, као капитални издавачки подухват, носи значајну награду “Лаза Костић”, затим часопис “Драма”, чији је 31. број управо изашао из штампе, те манифестација “Корак ка позоришту”, на којој се концертно изводе нове драме наших аутора...

И на крају, али, разуме се, не најмање важно, Миодраг Ђукић је изузетан драмски писац, непоновљивог, оригиналног стваралачког рукописа, писац који је знао да начини креативни продор у саму суштину нашег колективног усуда.

Некада, у бољим временима за српску културу, његове драме играле су у нашим највећим и најзначајнијим позориштима, као што су Југословенско драмско, Народно позориште у Београду, Народно позориште у Нишу, итд. Данас, његова позна, зрела драмска остварења супериорног квалитета, могу се прочитати у неким од свезака едиције “Савремена српска драма”. Толико о томе.

Пре четири дана, у прошли понедељак, седели смо, као и обично, у једном омањем, пријатном локалу близу Каленићеве пијаце и пили кафу; све друго одавно смо, заувек, попили. Причао ми је, са ентузијазмом, о драми коју је недавно започео. “Само, не знам – рекао је – да ли ћу стићи да је завршим.”

Растали смо се недалеко од пијаце – свако је отишао на своју страну. И то је био крај. Остало је још да се каже “збогом”, или, тачније, “довиђења”. У сваком случају, драги Ђука, никада те нећемо заборавити.